

Bartók Imre

VERGILIUS ÉL

akit a szó morajlása lehengetelt és magába foglalt, a szóval együtt lebegett, mindazonáltal minél jobban beburkolta a szó, és minél jobban benyomult ő az áradó zengésbe, s átjárta az őt, annál elérhetlenebb és nagyobb, annál súlyosabb és elszállóbb lett a szó, lebegő tenger, lebegő tűz, tenger-súlyos és tenger-könnyű, de továbbra is szó, nem tudta rögzíteni, nem volt szabad rögzítenie, megragadhatatlanul kimondhatatlan volt számára, mert túl volt a nyelven, de valamiképpen mégsem volt túl a nyelven egészen, sem az időn, sem az ágy támláján, amelyre most egy más, idegen könyék és alkar hajolt, egy kar, amelyen nem fodrozódott göröngyökben a háj, mint az ápolóinál, de amelyet nem is szabdalt a háború sugárszele, nem vájták rá a harcedzettség titkosírását azoknak a pengéknek a szegélyei, amelyekkel Augustus, talán csak idejét múlta, olykor-olykor kipróbálta erejét, hogy aztán, bárhogyan végződött is a küzdelem, képzelt és valós ellenfelei egyként a disznók gödrében végezzék, a gödörben, amely egyúttal minden élő sorsa, de nem az én sorsom, hiszen a várt süllyedés helyett, hiába odakint a jácint és a kén félreismerhetetlen illata, és mindaz, amit e kettő keveredése hoz magával, mindez nem az én utam többé, ami bennem ereszkedik, idegen szerkezet lehet csupán, egy hólyag, sátor, egy nyírfaliget lehelete, egy tétova hajnal valahol, gombák álmától átszótt bükkök és fenyvesek között, a délelőtt nyirkos odvaiban, egy kiöntött folyó medrében, mely olyan, mint az asszonyoké, úgy tágul és bővül, tele idegen gyász könnyeivel, és amin keresztülmentem, a harctalan béke és az izzó harc patásujjú lábnyomain miféle utakon jártam, hány ablakokon hajoltam ki, hogy nézzem népem ajkán a napfényt és saját szavaim páráját, lépteik zátonyát a sivatagban, ormótlan dűnék között és védtelen oázisok kendőárnyékában, józsuafák és cserzett kaktuszok másodégesének lomha tűzviharában, amit délen láttam, ahol égett a bőr és minden tekintet bölcsen és lassan, mert tudja, hogy övé a végső dicsőség, vajon daloltam-e ezekről a tájakról, vagy megfeledkeztem róluk egészen szelíd kikötőm szüntelen zsongásának hajnaltól lassú, vörhenyes delejében, mint ahogy elfeledkezünk mind, akik arra hajlamosak vagyunk, a közelgő halálról, csipkeborítású asztaláról és ágyáról, a föld bánatos akvarelljéről, melynek elnagyolt vonalait vemhes, páncélborítású bogarak húzzák csupasz hátunk szövetére, éppúgy feledkezünk meg a szemüregbe fészkelő madarak felrakott szoknyájáról, ha az egykori kősvatagban talál a vég, nem látjuk már, hogy burukkol, csöppnyi gallyat rágcsálva, miként az égre hányt térképek és Kalliopé rút magánya és Didó és vele Aphrodité árnyékának négy üvegfal közé zárt kékeszöld jajsikolya, egy álom vége, egy álom kezdete, habok, hullámok, egyetlen vitorlás, amely közeleg, de nem vonja fel a zászlót, mintha engem is ilyen hajón hoztak volna, zászló nélkül, a zászló félárbocon, a zászló sehol, lobogó zászló, halottat hozunk, a nemzet halottját, álljatok félre, eriggyetek a kikötőből, aki itt fekszik,

gyolcsok és páfrány és medvebőr alatt, ő a ti atyátok és megváltótok, aki itt jön, felemelkedve a gyolcs szorításából a páfrány éteréből és a medvebőr nehéz és fojtogató lehetőségéből, egyenesen értetek jön, hogy más korokba és jövődőkbe kormányozzon benneteket, akik mit sem akartok tudni más korokról és jövődőről, és mert a kép, melynek keretei között Jerikó épül, valami másról is árulkodik, idegen csillagok formáiról és közeli bolygók felderítetlen hegységeiről, szurdokokról, melyek között isten talán elszuttogja utolsó szavait, kék mint a savanna, levegőtlen mint egy akvárium, por és hamu borítja a nyugalom háromszáz évenként beálló évszakában, különben csak az örök forgatag és törmelék és irtózatosságtól kőhóvihara kijáratlan utak medrében és meg nem valósult körmenetek gránitklastromjaiban, megannyi távoli mélyvörös szurdok mint a homokkő, mint a jelzőkőre vásárolt külvárosi ingatlanok palatábláinak színe, úgy húzódik hétszáz mérföldön át a magányos délelőttők levegőtlen Kaukázusa, és hanyatlik alá aztán a porba és ballisztikájának magnetikus sorsába, kavargva egy illékony napvíz és ködös, hideg, úrbéli kényelem jelzőoszlopai, tárnái és cölöprengetei felé, mert ez Brundisium, ahogy bevontatták halódó testemet, melynek hajlatait, nem érzem, csak tudom, és ez a tudás hitnél bizonyosabb, érzetnél kevesebb, nádolajjal és frissen nyakazott csirkék vérével borogatták, a testet, melyet a part legkeményebb elsősülött fáinak bogyoival tápláltak, csak semmi nehézkedés, egyetlen falat hús sem jár a haldoklónak, semmi, a kecskéből és birkából, mely ott óbégat házaik geometriai határszorosán, pettyes, durva bundájával éppúgy szenvedve a nappalt, mint azok, akik odabent terpesztenek a lúdtollal bélelt heverők árnyékos hűvösében, életszerű szobrok ajtatos tekintetétől kísérve, nimfák szavától és a közelgő osztrakizmus üdén csörömpölő derűjének várható sorsfordulatától eltelve, ahogy pihennek, pihentek, ti szolgálai a lustaságnak és a fáradt, korszokban is csúszni erőtlen vörösbornak, akik számára Bakkhosz a közelgő hétvége futárja csupán, nem maga a hétvége, amelynek más nevet tartogattok, csakhogy a béke múlandó, és a nyugalom tetvek lakomája.